

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Dukesa a členov senátu JUDr. Jany Zemaníkovej a Mgr. Lubomíry Kúdelovej, v právnej veci žalobcu 1) **JUDr. J. J.**, správcu konkurznej podstaty úpadcu B., so sídlom v Bardejove, P., zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. L. J., s. r. o., Ružomberok, D., 2) **A., s. r. o.**, so sídlom v Prešove, K., proti žalovanému P., a. s., so sídlom v Bratislave, G., zastúpeného JUDr. D. I., advokátom, Bratislava, N., **o určenie neúčinnosti právneho úkonu a vrátenie plnenia 1 243 919,41 Eur do podstaty**, na odvolanie žalovaného 1), jednomyselne takto

r o z h o d o l :

Rozsudok súdu prvého stupňa sa v napadnutej časti **p o t v r d z u j e**.

Žalovaný 1) je **p o v i n n ý** zaplatiť žalobcovi na účet jeho zástupcu 6931,60 Eur náhrady trov konania do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa vyhovel žalobe o určenie, že mandátne zmluvy uzavreté 1. júla 1996 a 27. septembra 1996 medzi úpadcom a žalovaným, sú voči konkurzným veriteľom úpadcu neúčinné.

Zároveň zaviazal žalovaného vrátiť do podstaty 1 178 384,13 Eur so 17 % úrokmi od 11. apríla 2001 do zaplatenia. Žalobu žalobcu 1) (ďalej už len žalobca) v prevyšujúcej časti (65 535,28 Eur) zamietol. Žalobu vo vzťahu k žalobcovi 2) zamietol v celom rozsahu.

Žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi na účet jeho zástupcu 33,19 Eur náhrady trov konania. Žalobcovi 2) náhradu trov konania nepriznal.

Rozhodol tak s odôvodnením, že z vykonaného dokazovania zistil, že 10. 12. 1994 žalobca uzavrel ako mandant so spoločnosťou C., s. r. o. mandátnu zmluvu, podľa ktorej mal mandatár pre neho vykonať odbornú pomoc a zastupovať ho pri vymáhaní neuhradených pohľadávok proti F. a urobiť úkony, aby pohľadávka bola vymožená. Dňa 1. júla 1996 uzavrel úpadca so žalovaným (v čase uzavretia zmluvy s názvom H., a. s.), ktorý mal ako mandatár pre neho vykonať odbornú pomoc spočívajúcu v prieskume trhu za odmenu 32 474 316 Sk. Podľa ďalšej zmluvy rovnakých účastníkov z 27. septembra 1996 mal žalovaný pre úpadcu vykonať obdobnú činnosť za odmenu 5 mil. Sk. V oboch prípadoch zmluvy v mene úpadcu uzatvárala ako zástupca spoločnosť C., s. r. o. Uvedená spoločnosť, potom ako od F. vymohla pohľadávku žalobcu, na základe uvedených mandátnych zmlúv zaplatila na účet žalovaného 35,5 mil. Sk. Dňa 22. apríla 1998 bol na majetok dlžníka B.s. vyhlásený konkurz.

Podľa názoru súdu prvého stupňa boli predmetné mandátne zmluvy uzavreté úpadcom ako dlžníkom so žalovaným v posledných troch rokoch pred začatím konkurzu prostredníctvom spoločnosti C., s. r. o. a na ich základe úpadca zaplatil žalovanému 35 500 000 Sk bez toho, aby žalovaný preukázal akékoľvek plnenie pre úpadcu. Úpadca v posledných troch rokoch pred začatím konkurzu uzavrel predmetné mandátne zmluvy so žalovaným s úmyslom ukrátiť veriteľov, preto sú podľa § 15 ods. 1, ods. 4 zák. č. 328/1991 Zb. v znení neskorších zmien (ďalej len ZKV) proti veriteľom neúčinné a žalovaný musí prijaté plnenie vrátiť.

K obrane žalovaného, že mandátna zmluva uzavretá so spoločnosťou C., s. r. o., ktorá úpadcu pri uzatváraní zmlúv s odporcom zastupovala je neplatná z dôvodu chýbajúcej plnej moci uviedol, že úpadca splnomocnil uvedenú spoločnosť v mandátnej zmluve na vymáhanie a prevod jeho pohľadávok. Pri vymáhaní pohľadávok nebolo zastupovanie sporné a úpadca nikdy neoznámil žalovanému, že došlo k prekročeniu

oprávnenia z mandátnej zmluvy. Podľa § 33 ods. 1 Obč. zák. platí, že prípadné prekročenie oprávnenia konať schválil. Ďalej uviedol, že nezohľadnil tvrdenie žalovaného, že úpadca svoju pohľadávku postúpil, čím zaniklo oprávnenie mandátára C. použiť finančné prostriedky predpokladané mandátnou zmluvou, keďže žalovaný nepreukázal, že čiastka 35 500 000 Sk, ktorú prijal od spoločnosti C. už úpadcovi nepatrila. Zmluva, na ktorú žalovaný poukazuje neobsahuje dátum uzavretia.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa podal odvolanie žalovaný. V odvolaní uviedol, že súd prvého stupňa sa dopustil procesného pochybenia tým, že pojednával a rozhodol v neprítomnosti žalovaného a jeho zástupcu, hoci zástupca svoju neprítomnosť včas ospravedlnil z dôvodu pobytu mimo územia republiky a požiadal o odročenie pojednávania. K rozhodnutiu vo veci samej uviedol, že súd prvého stupňa sa v rozhodnutí dostatočne nevyporiadal so skutočnosťou, že peňažné prostriedky, z ktorých bola zaplatená odmena žalovanému, mu už nepatrila, pretože na základe zmluvy svoju pohľadávku postúpil spoločnosti S., a. s. Prostriedky zaplatené žalovanému neboli vyplatené z prostriedkov úpadcu, nešlo teda o plnenie na základe predmetných mandátnych zmlúv. Súd sa dostatočne nezaoberal otázkou existencie oprávnenia spoločnosti C., s. r. o. uzavrieť mandátne zmluvy, ktoré boli podkladom pre plnenie žalovanému. V oboch mandátnych zmluvách sa mandant v čl. IV výslovne zaviazal vystaviť pre mandátára plnú moc, pokiaľ vykonávanie odbornej pomoci bude vyžadovať uskutočnenie právnych úkonov v mene mandanta. Mandant súhlasil, aby mandatár uskutočnil prevod finančných prostriedkov prostredníctvom svojho bankového účtu. Mandant splnomocňuje mandátára, aby podľa vlastného uváženia predložil návrhy na spoluprácu a na prevod vymožených prostriedkov. Uvedené ustanovenia predpokladajú, že mandant udelí mandatárovi plnú moc, ak to bude potrebné pre uskutočnenie právnych úkonov. Úpadca však pre spoločnosť C. plnú moc nikdy nevystavil. Samotná mandátna zmluva takúto plnú moc neobsahuje. Mandatár teda konal bez plnej moci. Keďže konal bez plnej moci, nie je možné hovoriť o prekročení oprávnenia vyplývajúceho zo splnomocnenia. Neprichádza preto do úvahy postup podľa § 33 ods. 1 OZ. Z uvedených dôvodov žalovaný považuje rozsudok za nesprávny, pretože vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a navrhol ho zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

V doplnení dôvodov odvolania z 18. augusta 2011, podaného prostredníctvom nového zástupcu, a v jeho ďalšom doplnení z 31. mája 2011 uviedol ďalší dôvod, pre ktorý považuje napadnutý rozsudok sa nesprávny. Nesprávnosť spočíva v tom, že súd prvého stupňa posudzoval splnenie podmienok odporovateľnosti mandátnych zmlúv uzavretých v roku 1996 podľa znenia § 15 ZKV účinného od 1. februára 1998 (zák. č. 12/1998 Z. z.). Poukázal pritom na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky PL. ÚS 38/99 z 23. júna 1999, ktorým vyslovil protiústavnosť § 70a ods. 2 ZKV (prechodné ustanovenie k zák. č. 12/1998 Z. z.), ktoré zakotvovalo pravú retroaktivitu uvedenej novely ZKV, ktorá je v právnom štáte vylúčená. Ústavný súd k § 70a ods. 3 ZKV, ktorého sa nález nedotkol uviedol, že v nepravá retroaktivita je prípustná, avšak len v prípade, ak nie je v rozpore s ochranou nadobudnutých práv. Uvedená otázka úzko súvisí s inštitútom legálne nadobudnutých práv, čo znamená, že neskoršia právna úprava, by nemala rušiť, prípadne zhoršovať už nadobudnuté práva. Aplikácia novelizovaného znenia § 15 ZKV na predmetné zmluvy uzavreté v roku 1996 je v rozpore z uvedenými zásadami. Účinkami uvedených zmlúv bolo nadobudnutie práv z nich vo forme peňažného plnenia. Posudzovanie ich platnosti ale aj odporovateľnosti treba posudzovať podľa znenia § 15 účinného v čase ich uzavretia, podľa ktorého bolo možné odporovať úkonom v lehote troch rokov od ich urobenia. Prekluzívna lehota na odporovanie predmetných zmlúv uplynula 1. júla, resp. 27. septembra 1999. Odporovacia žaloba bola podaná až v roku 2001.

Reagujúc na nález Ústavného súdu z 29. marca 2011 sp. zn. III. ÚS 20/2011 vydaný v obdobnej veci v rozsiahlom doplnení dôvodov z 31. mája 2010 žalovaný uviedol, že napriek uvedenému nálezu je presvedčený, že hmotnoprávne predpoklady odporovateľnosti právnych úkonov treba posudzovať podľa právnej úpravy účinnej do 1. februára 1998. Všetky právne účinky uvedených úkonov nastali pred uvedeným dňom a podľa § 70a ods. 3 zostávajú nedotknuté. Lehota na ich odporovateľnosť uplynula v roku 1999. Žaloba bola podaná po zániku práva, preto navrhol napadnuté rozhodnutie zmeniť a žalobu zamietnuť.

Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu navrhol napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť odkazujúc na správne a dostatočne vykonané dokazovanie a dôvody rozhodnutia súdu prvého stupňa . V otázke včasnosti uplatnenia práva poukázal na výklad § 70a ods. 3 ZKV, ktorý zaujal Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze z 29. marca 2011 sp. zn. III. ÚS 20/2011.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O. s. p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie a po prejednaní veci podľa § 214 ods. 1 O. s. p. dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

Skutkové zistenia súdu prvého stupňa považuje odvolací súd za správne a zodpovedajúce vykonanému dokazovaniu. Dovolacie dôvody sa dotýkajú predovšetkým právneho posúdenia veci.

1) K otázke platnosti predmetných mandátnych zmlúv.

Treba prisvedčiť názoru žalovaného, že odporovanie právnym úkonom podľa § 15 a 16 ZKV, tak ako odporovanie podľa § 42a a 42b OZ prichádza do úvahy len pri platných právnych úkonoch. Obe žalované mandátne zmluvy so žalovaným uzavrela v mene úpadcu spoločnosť C., s. r. o. Prvú zo zmlúv za C. podpísal L. L. a druhú Ing. B. S., obaja boli zároveň aj členmi predstavenstva úpadcu. Prvú zo zmlúv za žalovaného podpísal Ing. B. S. a A. F. Z., ktorý bol tiež členom predstavenstva úpadcu. Z uvedeného personálneho prepojenia všetkých troch spoločností účastných na uzatváraní zmlúv je zrejmé, že všetky boli o obchodných transakciách informované. Znamená to, že jak úpadca tak aj žalovaný vedeli, že predmetné mandátne zmluvy uzatvára spoločnosť C. v mene úpadcu na základe mandátnej zmluvy z 19. decembra 1994 uzavretej medzi úpadcom a spoločnosťou C., za ktorú navyše zmluvu podpísal Ing. B.S. a za úpadcu L. L. a A. F. Z.. Pri podpise každej z predmetných mandátnych zmlúv ale aj mandátnej zmluvy z 19. decembra 1994 bola každá z uvedených troch spoločností reprezentovaná osobou, ktorá bola členom jej štatutárneho orgánu, i keď zmluvu prípadne podpísovala za druhú zmluvnú stranu (v postavení člena jej štatutárneho orgánu).

Za uvedenej situácie je nepochybné, že na podpis dvoch predmetných mandátnych zmlúv v mene úpadcu mala spoločnosť C. dostatočný mandát i keď pre ňu úpadca nevystavil osobitnú plnú moc. Napokon konanie úpadcu v popísanej situácii nasledujúce po uzavretí predmetných zmlúv svedčí prinajmenšom o konkludentnom schválení sporných úkonov (§ 33 ods. 2 OZ).

2) K otázke postúpenia pohľadávky

Nemožno prisvedčiť ani tvrdeniu žalovaného, že plnenie, ktoré prevzal nepatrilo úpadcovi, preto nemôže byť postihnuté podľa § 16 ods. 4 ZKV. Plnenie poskytla žalovanému spoločnosť C. v mene úpadcu a žalovaný plnenie prijal, čo potvrdil aj zástupca žalovaného na odvolacom pojednávaní. Je bez významu z akých prostriedkov plnenie poskytla, či prostriedky po práve patrili úpadcovi, ani z akého titulu a od koho ich úpadca dostal. Nie je však ani sporné, že spoločnosť C. plnenie vymáhala v mene úpadcu a v jeho mene ho od F. prevzala. Žalovaný sám voči F. žiadnu pohľadávku nemal ani s ním nebol v žiadnom inom právnom vzťahu. Nebolo preukázané ani, že by spoločnosť C. sama mala dajakú pohľadávku voči F.. Nemohli byť preto pochybnosti o tom, že plnenie od F. bolo určené pre úpadcu a spoločnosť C. ju prevzala v mene a pre úpadcu.

Úpadca prostredníctvom zástupcu, z prostriedkov, ktoré mal k dispozícii uhradil záväzok, ktorý mal voči žalovanému z predmetných mandátnych zmlúv. I keby úpadca skutočne svoju pohľadávku postúpil spoločnosti S., a. s. nemalo by to žiaden vplyv na jeho právny vzťah so žalovaným. V takom prípade by spoločnosť S., a. s., podľa okolností prípadu a za splnenia podmienok stanovených v § 526, § 527 OZ, vznikla, ako postupníkovi pohľadávka proti F. alebo proti žalovanému ako postupcovi. Nič by to však nemenilo na skutočnosti, že žalovaný prijal od úpadcu na základe odporovaných mandátnych zmlúv plnenie 35,5 mil. Sk.

3) K otázke včasnosti uplatnenia odporovateľnosti

Je nepochybné, že sporné mandátne zmluvy boli uzavreté pred účinnosťou novelizácie ZKV zák. č. 12/1998 Z. z. účinným od 1. februára 1998. Novela podstatným spôsobom zmenila úpravu odporovateľnosti, okrem iného zmenou časového obdobia do ktorého spadajú úkony, ktorým možno odporovať. Podľa úpravy účinnej do 31. januára 1998 bolo možné odporovať právnym úkonom, ktoré dlžník urobil v posledných troch rokoch, čo znamená, že odporovacia žaloba musela byť podaná do troch rokov od urobienia úkonu (§ 15 ods. 2 ZKV). Podľa znenia uvedeného ustanovenia účinného od 1. februára 1998 možno odporovať právnemu úkonu, ktorý urobil dlžník v posledných troch rokoch pred začatím konkurzu. Novela zaviedla aj prechodné ustanovenia k uvedenej zmene, podľa ktorých :

- Konania začaté pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona sú dokončené podľa doterajších právnych predpisov, ak ďalej nie je ustanovené inak (§ 70a ods. 1 ZKV).
- Ak sa v konaniach uvedených v odseku 1 vyhlási konkurz, použijú sa na ďalší priebeh konania ustanovenia tohto zákona (70a ods. 2 ZKV).
- Ustanovenia § 4a, § 4b ods. 1, § 15, 16, § 28 ods. 2, § 66a, 66b, 66c, 66d, 66e a 66f sa vzťahujú aj na konania uvedené v odseku 1; právne účinky úkonov, ktoré nastali skôr, zostávajú zachované (70a ods. 3 ZKV).

Ústavný sud Slovenskej republiky nálezom z 23. júna 1999 zn. PL. ÚS 38/99 (uverejnený v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod č. 197/1999) vyslovil protiústavnosť § 70a ods. 2 ZKV z dôvodu, že zakotvuje pravú retroaktivitu. Nález sa nedotkol § 70a ods. 3 ZKV ani § 15 ods. 2 ZKV v znení po novelizácii. Znamená to, že uvedené ustanovenia zostali aj po citovanom náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky platnou a účinnou súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky.

Uvedené ustanovenie § 70a ods. 3 skutočne zakotvuje retroaktivitu a to tzv. retroaktivitu nepravú, čo znamená, že, nový právny predpis uznáva právne skutočnosti, ktoré vznikli počas platnosti skoršieho zákona, no zároveň zavádza určitú zmenu práv (alebo povinnosti), ktoré vznikli na základe týchto právnych skutočností alebo na ich základe zavádza nové práva alebo povinnosti. Nepravá retroaktivita i keď sa dotýka nadobudnutých práv a povinností nemusí byť protiústavná. Je prípustná ak to odôvodňujú závažné dôvody všeobecného záujmu a prípadné zásahy rešpektujú princíp proporcionality (napr. nález Ústavného súdu Slovenskej republiky PL. ÚS 67/07 zo 6. februára 2008). Tieto zásady a princípy musí rešpektovať legislatívny orgán pri tvorbe právnych predpisov. Otázka, či zákon rešpektuje uvedené princípy a je súladný s ústavou nemôže byť predmetom skúmania a výkladu všeobecných súdov. Právny predpis, ktorý je súčasťou platného právneho poriadku, musí súd rešpektovať a aplikovať ako súladný s ústavou dovtedy, kým ústavný súd predpísaným spôsobom nevysloví jeho protiústavnosť.

Ustanovenie § 70a ods. 3 v spojení s § 70a ods. 1 obsahuje inštrukciu, o potrebe aplikácie § 15 v znení účinnom v čase rozhodovania aj na úkony urobené pred účinnosťou zmeny právneho predpisu. Obdobné stanovisko k uvedenej otázke zaujal Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze z 29. marca 2011 zn. III. ÚS 20/2011 – 50. Nález sa týka obsahovo takmer identického sporu, v ktorom je rovnaký žalobca ako v prejednávanej veci.

Pri aplikácii § 15 ods. 2 v znení účinnom od 1. februára 1998, treba dospieť k záveru, že z pohľadu časového sú žalované mandátne zmluvy odporovateľné. Konkurz na majetok úpadcu bol vyhlásený 22. apríla 1998. Odporované právne úkony boli urobené v roku 1996, čo znamená, že od ich urobenia do vyhlásenia konkurzu neuplynuli 3 roky. Spadajú tak do časového obdobia, v ktorom urobené úkony môžu byť podľa § 15 ods. 2 ZKV znení účinnom od 1. februára 1998 odporované. Odporovaniu uvedených právnych úkonov nebráni ani časť § 70a ods. 3 ZKV za bodkočiarkou, keďže možnosť ich odporovania sa nedotýka žiadneho z účinkov týchto úkonov, ktoré nastali pred účinnosťou novej právnej úpravy. Úkony sú platné a účinné, a účinné sú aj konania na základe nich urobené (peňažné plnenie). Účinkom by bol aj zánik možnosti odporovať predmetným úkonom, ak by nastal pred účinnosťou novej právnej úpravy. Podľa predchádzajúcej úpravy bolo možné predmetným úkonom odporovať do 1. júla resp. 27. septembra 1999. Nová právna úprava predĺžila lehotu resp. zaviedla jej novú konštrukciu od 1. februára 1998, teda predtým ako pre predmetné zmluvy skončila možnosť odporovania podľa predchádzajúcej úpravy. Nové znenie § 15 sa tak síce dotýka účinku úkonov, ktoré boli urobené pred novelizáciou ZKV, avšak len účinku, ktorý by nastal, nebyť novej právnej úpravy, až po 1. februári 1998. Úkony teda nespádajú pod výnimku stanovenú v § 70a ods. 3 ZKV za bodkočiarkou.

Právo odporovať predmetným zmluvám nebolo možné vykonať skôr ako po vyhlásení konkurzu. Trojročná premlčacia lehota podľa §101 OZ začala plynúť 22. apríla 1998 a uplynula 22. apríla 2001. Žaloba bola na súd podaná 17. apríla 2001, teda právo bolo uplatnené včas, pred uplynutím premlčacej lehoty.

Pokiaľ ide o procesné pochybenie súdu prvého stupňa, odvolací súd o odvolaní rozhodol na pojednávaní, ktorého sa zúčastnili obe procesné strany. Žalovaný mal možnosť oboznámiť sa s priebehom pojednávania, ktorého sa na súde prvého stupňa nezúčastnil (24. marca 2010) a v rámci odvolacieho pojednávania sa vyjadriť aj k nemu. Tým bola prípadná procesná chyba súdu prvého stupňa zhojená.

Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti (vo vzťahu k žalobcovi 1) ako vecne správny podľa § 219 O. s. p. potvrdil.

Žalobca mal v odvolacom konaní plný úspech, má preto právo na náhradu trov odvolacieho konania (§ 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p.). Trovy žalobcu

v odvolacom konaní predstavujú trovy, ktoré mu vznikli zastupovaním advokátom. Súd žalobcovi priznal náhradu za dva úkony právnej pomoci (písomné vyjadrenie k odvolaniu a účasť na pojednávaní odvolacieho súdu) po 2 777, 09 Eur (§ 10 ods. 1, § 14 ods. 1 vyhl. č. 655/2004 Z. z.), dva krát paušálnu náhradu režijných výdavkov po 7, 41 Eur (§ 16 ods. 3), náhrady straty času v súvislosti s účasťou na odvolacom pojednávaní (cesta z Ružomberka do Bratislavy a späť) za 14 polhodín po 12,35 Eur (§ 17), náhrada cestovného 2 krát 17,22 Eur (§ 15), spolu 5 776,34 Eur. Zástupca žalobcu je platiteľom DPH (§ 18 ods. 3), preto treba uvedenú čiastku zvýšiť o 20 % (1 155,28 Eur). Celková náhrada potom predstavuje 6 931,60 Eur. Na rozdiel od vyúčtovania nákladov, ktoré podal zástupca žalobcu, odvolací súd žalobcovi priznal náhradu zastúpenia len za dva úkony právnej pomoci. Náklady spojené so zmenou advokáta v priebehu konania bez vážneho dôvodu nemôžu ísť na ťarchu druhej procesnej strany. Z uvedeného dôvodu odvolací súd nepriznal žalobcovi náhradu za odmenu advokátovi za prevzatie a prípravu zastúpenia a prvú poradu s klientom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustné odvolanie.

V Bratislave 7. júna 2011

JUDr. Peter Dukes, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lucia Blažíčková